

První data odhalují slabá místa superdávky. Charita upozorňuje na rizika i možné dopady reformy

15.7.2026 - Julie Báštěcká | Charita ČR

Superdávka měla zjednodušit sociální systém. Podle prvních dat však může tisícům domácností snížit podporu a některé přivést do ještě složitější situace. Charita Česká republika upozorňuje na největší rizika reformy. Koho se změny dotknou nejvíce a jaké úpravy by měl stát podle ní přijmout?

Téměř třem pětina současných příjemců sociálních dávek se po přepočtu na superdávku sníží výše podpory. Přibližně pětina domácností navíc po zaplacení nákladů na bydlení nezůstane ani částka odpovídající životnímu minimu. Vyplývá to z analýzy Ministerstva práce a sociálních věcí, o které [informovala ČTK](#). Analýza vychází z údajů více než 155 tisíc domácností.

Co je to superdávka?

Dávka státní sociální pomoci, označovaná také jako superdávka, od října 2025 nahradila čtyři dosavadní sociální dávky – příspěvek na bydlení, přídavek na dítě, příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Cílem změny bylo zjednodušit systém státní podpory a omezit administrativní zátěž pro žadatele i úřady. Namísto několika samostatných žádostí nyní domácnosti podávají žádost jedinou. Nárok na superdávku se posuzuje podle příjmů domácnosti, majetkových poměrů, počtu a věku členů domácnosti, nákladů na bydlení a také podle pracovní aktivity jejích dospělých členů. Domácnost může získat všechny složky dávky, nebo pouze některé z nich podle své konkrétní situace.

Ministr práce a sociálních věcí Aleš Juchelka uvedl, že jako řešení navrhne změnu podpory na bydlení a rozšíření skupiny zranitelných osob, s tím, že změny by platily od října tohoto roku.

Jak se reforma státní sociální pomoci promítá do života lidí, kteří jsou na sociální podporu odkázáni? Na možné dopady superdávky, její přínosy i rizika jsme se zeptali **Ivy Kuchyňkové**, manažerky pro sociální advokacii Charity Česká republika. V rozhovoru popisuje zkušenosti z praxe, upozorňuje na skupiny nejvíce ohrožené novým nastavením systému a hodnotí, zda připravované úpravy mohou zmírnit negativní dopady reformy.

"Superdávka klade větší důraz na pracovní aktivitu a majetkové testování, což může část domácností ze systému podpory vytlačit,"

říká **Iva Kuchyňková**, manažerka pro sociální advokacii Charity Česká republika v rozhovoru pro portál [svetneziskovek.cz](#).

Jednodušší systém, složitější realita

Jak hodnotíte zavedení superdávky jako celek?

Za Charitu Česká republika oceňujeme záměr zjednodušit administrativu. Zároveň ale musíme říci, že samotné sloučení dávek nezajistilo jednodušší přístup k nim. Dávkový systém má fungovat jako

záchranná síť a v ideálním případě jako „trampolína“, která člověku pomůže stabilizovat situaci a vrátit se k běžnému životu. U „superdávky“ se ale v praxi ukazuje, že pro část domácností může znamenat výrazný propad.

S jakými překážkami se lidé nejčastěji setkávají?

Zkušenosti charitních služeb ukazují, že problém není jen ve výši dávky, ale také v dostupnosti systému. Setkáváme se s lidmi, kteří nemají digitální identitu, chytrý telefon, bankovní účet nebo dostatečné dovednosti pro komunikaci přes aplikaci Jenda (*online portál Ministerstva práce a sociálních věcí pro podávání žádostí o dávky, dokládání dokumentů a komunikaci s úřady, pozn. red.*).

Navíc pro ty, kteří mají exekuci není vhodné vyplácet dávky na účet, který není chráněný. Tzv. chráněný účet má chránit nezabavitelnou část příjmu, v praxi ale ne vždy funguje spolehlivě. Při zastavení jedné exekuce může být chráněný účet zrušen a při nové exekuci se člověk znovu ocitá bez bezpečného přístupu k penězům na základní potřeby.

Někteří jsou také odkázáni na opakované dokládání dokumentů, nejasné výzvy, osobní doprovody na Úřad práce a pomoc sociálních pracovníků. U nejzranitelnějších lidí tak hrozí, že se k pomoci dostanou pozdě, nebo vůbec.

Které skupiny obyvatel budou novým nastavením nejvíce zasaženy?

Podle našich zkušeností budou nejvíce ohrožené zejména domácnosti, které mají vysoké náklady na bydlení a zároveň jen omezenou možnost navýšit příjem. Jde především o osamělé seniory a seniorky, jednočlenné domácnosti, nízkopříjmové pracující například v komerčním nájmu, samoživitelky a samoživitele se staršími dětmi, osoby se zdravotním omezením, lidé v předdůchodovém věku, lidé v exekuci nebo insolvenční a rodiny s dětmi v dlouhodobě náročném sociálním prostředí.

U samoživitelek a samoživitelů je problém zvlášť citlivý. Původní nastavení zranitelnosti velmi tvrdě dopadalo na rodiče s dětmi staršími než sedm let, přestože i v tomto věku dítěte je často obtížné pracovat na plný úvazek – například kvůli péči, dostupnosti práce nebo absenci druhého rodiče. Pokud se navíc výživné platí nepravidelně nebo vůbec, domácnost má formálně nějaký finanční příjem, ale prakticky z něj nevyžije.

Co se týká seniorů a jednočlenných domácností, riziko vidíme zejména v tom, že náklady na bydlení a energie se často nedají rychle snížit a starší lidé nemusí mít reálnou možnost se přestěhovat, najít levnější bydlení nebo si přivydělat. Pokud dávka nepokryje reálný rozdíl mezi příjmem a náklady, výsledkem může být omezování základních potřeb.

U rodin s dětmi je zásadní, aby systém netrestal děti za situaci dospělých. Pokud je bonus na dítě vázán příliš přísně na školní docházku, pracovní aktivitu nebo spolupráci dospělých členů domácnosti s úřady, může to dopadat právě na děti z nejtěžších podmínek – z rodin, kde se vyskytuje domácí násilí, různé závislosti, psychické onemocnění, zadlužení nebo bydlení na ubytovně.

Vidíte v nastavení superdávky i další rizika?

Superdávka klade větší důraz na pracovní aktivitu a majetkové testování, což může část domácností ze systému podpory vytlačit.

Jako problematické vnímáme také to, že dávka je vyplácena jedné osobě za celou domácnost, se

souhlasem ostatních členů. Snadno tedy může docházet k finanční kontrole jedním členem domácnosti nad ostatními. V praxi to může být rizikové zejména v rodinách, kde jsou napjaté vztahy, dochází k manipulaci nebo k domácímu násilí. Komplikace mohou nastat i při rozpadu vztahu, kdy jeden z partnerů odejde, ale dál má oprávnění spravovat dávku vyplácenou za celou domácnost.

Ministerstvo nyní mluví o úpravě normativů, tedy stanovených nákladů na bydlení. V současnosti existují tři kategorie podle velikosti sídla (do a nad 70 tisíc obyvatel a zvlášť pro Prahu a Brno), nově by se normativy měly stanovovat za jednotlivé okresy. Ministr Juchelka dále hovoří také o rozšíření okruhu zranitelných osob. Jsou to podle vás dostatečné změny?

Úpravu normativů na bydlení a rozšíření okruhu zranitelných osob vítáme jako nutný krok. Je dobře, že ministerstvo reaguje na data i na upozornění odborných organizací a služeb z terénu. Pokud mají normativy více odpovídat reálným nájmům v jednotlivých lokalitách, může to pomoci domácnostem v dražších regionech a snížit některé nejtvrďší dopady. Náklady na bydlení se totiž nedají spravedlivě posuzovat příliš plošně. Samo o sobě to ale podle nás stačit nebude...

Jaké další změny by podle vás měly následovat?

Za zásadní považujeme realistické nastavení uznatelných nákladů na bydlení podle skutečných cen nájmů, spravedlivější nastavení životního minima pro různě velké domácnosti, širší definici zranitelných osob a lepší ochranu dětí.

Důležité je také zohlednit zadlužení a insolventci. Dnes se může stát, že systém počítá s příjmem, který člověk formálně má, ale fakticky mu z něj po srážkách nezůstává dostatek prostředků. Pokud chceme motivovat lidi k legální práci a oddlužení, neměl by je dávkový systém penalizovat za to, že se snaží situaci řešit.

Za velmi důležité považujeme i praktické fungování systému. Stát musí zajistit dostupnou pomoc při podávání žádostí, jasné informace, možnost nedigitální komunikace, dostatečné kapacity Úřadu práce. Jinak hrozí, že lidé s nejmenšími kompetencemi a největší potřebou pomoci zůstanou mimo systém. Stejně důležitá je aktivní práce s domácnostmi, včasná prevence ztráty bydlení a dostupná pomoc.

Zákon o bydlení zmírní dopady jen částečně

Analýza ukazuje, že části domácností po zaplacení bydlení nezůstane ani životní minimum. Může dopady superdávky zmírnit nový zákon o podpoře bydlení?

Zákon o podpoře bydlení může část dopadů zmírnit, ale nemůže nahradit dostatečně nastavenou dávkovou podporu. Jeho význam vidíme především v prevenci ztráty bydlení, poradenství, asistenci v bydlení, práci s pronajímateli a v systému garancí. To jsou nástroje, které v Česku dlouhodobě chyběly a které mohou pomoci lidem udržet si bydlení dříve, než se jejich situace zhorší a propadnou se do chudoby.

Zároveň ale platí, že pokud domácnosti po zaplacení nájmu a energií nezůstane ani životní minimum, samotné poradenství problém nevyřeší. Sociální pracovník nemůže nahradit chybějící příjem. Proto je potřeba, aby zákon o podpoře bydlení a superdávka fungovaly společně.

Jak hodnotíte konkrétní změny schválené v novele zákona o podpoře bydlení?

Vítáme zejména zachování poradenství v plné šíři a úpravu příjmových limitů. Pozitivně hodnotíme jak zvýšení maximální hranice příjmů pro vstup do systému, tak zmírnění podmínek pro domácnosti s velmi nízkými příjmy.

Zároveň ale zůstává zásadní riziko v provázání systému s dávkami a v přesunu části agendy na Úřad práce. Úřady práce budou současně řešit náběh nové dávkové agendy a bez dostatečného personálního a metodického zajištění může dojít ke zpomalení pomoci. Za Charitu Česká republika proto považujeme za klíčové, aby pomoc byla dostupná včas, srozumitelně a v místě, kde lidé žijí. Obce, sociální služby a neziskové organizace často znají konkrétní situaci domácnosti lépe než centralizovaný systém.

Právě tato místní znalost je pro prevenci ztráty bydlení zásadní.

Co je v debatě o superdávce nejvíce opomíjené?

V debatě se podle nás často opomíjí několik věcí. Zaprvé, digitalizace nesmí být bariérou. Online žádost může mnoha lidem pomoci, ale pro seniory, lidi bez telefonu, bez bankovní identity, bez e-mailu, pro lidi bez domova nebo osoby se zdravotním či duševním onemocněním může být digitální systém prakticky nepřístupný.

Zadruhé, přechodné období musí být bezpečné. Pokud mají stávající příjemci dostat superdávku poprvé v srpnu a část úprav má platit až od října, je potřeba řešit, co se stane s domácnostmi, kterým podpora mezitím výrazně klesne. Není možné spoléhat pouze na mimořádnou okamžitou pomoc.

Zatřetí, je potřeba myslet na děti. Dávkový systém by měl být nastaven tak, aby snižoval dětskou chudobu, ne aby ji prohluboval. Podmínění podpory dětem sankcemi vůči celé domácnosti může dopadat právě na děti, které už teď vyrůstají v obtížných životních podmínkách.

A konečně, je potřeba mluvit o dostupnosti pomoci v praxi. Nestačí, aby nárok existoval na papíře. Člověk musí být schopen o podporu požádat, porozumět výzvám úřadu, doložit potřebné dokumenty, dostat rozhodnutí včas a skutečně z podpory zaplatit bydlení a základní životní potřeby. Zkušenosti Charity Česká republika ukazují, že právě tady se bude rozhodovat, jestli superdávka lidem pomůže, nebo je naopak dostane do ještě větší nejistoty.

*Tento článek byl převzat z portálu [Svět neziskovek](#) a zveřejňujeme jej se souhlasem redakce. Autorkou článku je **Julie Báštěcká**, redaktorka Světa neziskovek.*

<https://www.charita.cz/jak-pomahame/advokacni-cinnost/socialni-oblast/prvni-data-odhaluji-slaba-mista-superdavky>